

Etsi kuvasta kulttuuriperintö. Kulttuurin, politiikan ja identiteettien risteyksessä.
VI Kansatieteen päivät Turussa 19.–20.3.2010

ABSTRAKTI

Päivi Venäläinen
FM, KM
paivi.venalainen@taik.fi
+358503221829

Nykytaide oppimisympäristönä

Jyväskylän yliopiston taidekasvatuksen laitokselle tekemäni väitöskirjan lähtökohdat ovat nykytaiteen museo Kiasman pedagogisessa toiminnassa ja omassa taide- ja kulttuurikasvatustyössäni. Nykytaiteen linkittäminen koulumaailmaan on synnyttänyt ajattelun nykytaiteen moniaineisuudesta ja toimimisesta oppimisympäristönä.

Pragmaattiseen taidekäsitykseen nojautuvan tutkimuksen tavoitteena on löytää asiat ja alueet, joilla nykytaide ja tämän hetken käsitykset oppimisesta (oppimisympäristö-ajattelu, tutkiva oppiminen ja sosiokulttuurinen oppimiskäsitys) kohtaavat. Tutkimus etsii vastausta siihen, miten nykytaide toimii oppimisympäristönä; mitä nykytaiteen parissa oppii, miten oppiminen tapahtuu nykytaiteen äärellä sekä mitä erityisiä piirteitä nykytaiteella on saada aikaan kokemus, josta voi oppia jotain.

Tutkimus on laadullinen tutkimus, jossa tutkimusongelmiin pyritään löytämään vastauksia erilaisten aineistojen luokittelun ja tulkinnan kautta. Vaikka tutkimuksen fokuksessa on nykytaide, varsinainen tutkimuksen kohde ei ole itse teokset, vaan ihmisten ajatukset, kokemukset ja näkemykset nykytaiteesta. Tätä perustelen sillä, että oppiminen on ihmisissä tapahtuva ilmiö, ei taideteoksissa oleva ominaisuus. Vastauksia tutkimusongelmiin etsin kolmelta eri suunnalta: 1) kasvatuksen ja taidekasvatuksen asiantuntijoilta, 2) taiteen tutkijoilta ja 3) taiteilijoilta. Kasvatuksen asiantuntijoilta kerättävä aineisto koostuu taidetta ja kasvatusta käsittelevästä kirjallisuudesta ja lv. 2008-09 toteutetulta opettajien täydennyskoulutuskurssilta kerätystä aineistosta. Taiteen tutkijoilta kerättävä aineisto sisältää otteen nykytaidetta käsittelevistä tutkimuksista ja kirjallisuudesta. Taiteilijoiden ajatuksia nykytaiteesta ja oppimisesta kartoitetaan taiteellisten väitöskirjojen ja kahden taiteilijan haastattelun avulla.

Koska tutkimuksen alue on nykytaide, tutkimukseni edustaa ajassa elävää kulttuuriperintöä. Tätä tärkeämpänä pidän kuitenkin pohdintoja siitä, mihin kulttuuriperintöä tarvitaan ja käytetään, miksi sitä säilytetään. Tutkimuksella haluan nostaa esiin kulttuuriperinnön ja kasvatuksen suhteen: yhtäältä kasvatustyö on kulttuuriperintöä palvelevaa, toisaalta kasvatusta voi valjastaa kulttuuriperinnön omiin tarkoituksiinsa. Onko tämä ongelma vai mahdollisuus? Kolmanneksi kasvatusta- ja opetustoiminta on itsessään kulttuuriperintöä, joka voi vaikuttaa siihen, kenellä on mahdollisuus osallistua keskusteluun kulttuuriperinnöstä.